

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **K. – V. s.r.o.**, so sídlom S., IČO: X., zastúpenej advokátskou kanceláriou I. s.r.o., so sídlom Š., IČO: X., proti žalovanému **M., H.**, IČO: X., zastúpenému JUDr. A. N., advokátom v P., **o zaplatenie 3 734,32 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 12 C 216/2004, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove 25. septembra 2012 sp. zn. 12 Co 29/2012 a uzneseniu toho istého súdu z 1. októbra 2012 sp. zn. 12 Co 29/2012, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 25. septembra 2012 sp. zn. 12 Co 29/2012, ako aj uznesenie Krajského súdu v Krajského súdu v Prešove z 1. októbra 2012 sp. zn. 12 Co 29/2012 a rozsudok Okresného súdu Prešov z 8. januára 2010 č.k. 12 C 216/2004-107 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súdu Prešov na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Prešov rozsudkom z 8. januára 2010 č.k. 12 C 216/2004-107 žalobu zamietol. Žalobkyni uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania v sume 470,88 € do rúk jeho splnomocneného zástupcu do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že pôvodne sa žalobkyňa žalobou podanou 19. decembra 2003 domáhala od žalovaného vydania bezdôvodného obohatenia, ktoré žalovaný získal na úkor žalobkyne užívaním nehnuteľnosti (špecifikovanej v odôvodnení prvostupňového rozsudku), vlastnícky patriacej žalobkyni, bez právneho dôvodu v mesiaci december 2002. Zmenou žaloby pripustenou súdom uznesením z 19. mája 2005 vyhláseným na pojednávaní sa žalobkyňa domáhala od žalovaného vydania bezdôvodného obohatenia z rovnakého dôvodu, avšak za mesiac február 2003. S poukazom na § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka potom súd prvého stupňa uzavrel, že pokiaľ žalobkyňa vydanie bezdôvodného obohatenia požadovala za február 2003 a žalobu takto upravenú podala na súde až 19. mája 2005, nárok bol

premlčaný najneskôr vo februári 2005 a keďže žalovaný sa dovolal premlčania, v zmysle ustanovenia § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka nebolo možné žalobkyni premlčané právo priznať. Pokiaľ žalobkyňa namietala použitie právnej úpravy premlčania v Občianskom zákonníku a poukázala na to, že sa jedná o obchodnoprávny vzťah, u ktorého je potrebné posúdiť premlčaciu dobu v rámci Obchodného zákonníka, kde je premlčacia doba štvorročná, súd uviedol, že v konkrétnom prípade je nepochybné, že predmetom podnikateľskej činnosti žalobkyne nie je prenájom nehnuteľností a ani na strane žalovaného pri užívaní predmetnej nehnuteľnosti nemožno hovoriť o podnikateľskej činnosti a preto nebolo možné podriaďiť úpravu plynutia premlčacej doby Obchodnému zákonníku ako špeciálnemu zákonu, upravujúcemu vzťahy medzi podnikateľmi, teda vzťahy súvisiace s podnikaním. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Prešove (v poradí druhým rozhodnutím, po tom, ako jeho uznesenie z 15. júna 2010 sp. zn. 12 Co 25/2010, ktorým rozsudok súdu prvého stupňa zrušil, konanie zastavil a žalobkyňu zaviazal na náhradu trov konania, bolo uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. februára 2012 sp. zn. 4 Cdo 223/2010 zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie z dôvodu, že postupom odvolacieho súdu bola žalobkyni odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.) rozsudkom z 25. septembra 2012 sp. zn. 12 Co 29/2012 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Žalovanému priznal náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % s tým, že po právoplatnosti rozsudku rozhodne o výške náhrady trov konania samostatným uznesením. V dôvodoch svojho rozhodnutia sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa a v celom rozsahu sa stotožnil aj s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (§ 219 ods. 2 O.s.p.), k čomu dodal, že vzhľadom na znenie ustanovenia § 261 ods. 1 a 2 Obchodného zákonníka je pre konanie zásadné vyriešenie otázky, či zo strany žalobkyne, resp. žalovaného išlo o podnikateľskú činnosť, týkajúcu sa uspokojovania verejných potrieb, alebo či táto činnosť má charakter výkonu vlastníckeho práva s verejným záujmom nesúvisiacim. Poukázal na to, že žalobkyňa žiada o vydanie bezdôvodného obohatenia, nakoľko mesto užíva pozemky pod mestskou komunikáciou bez právneho dôvodu, teda neexistuje žiaden nájomný vzťah medzi pôvodným vlastníkom pozemkov a mestom – žalovaným. Z hľadiska obsahu vlastníckych práv žalobkyňa je vlastníkom pozemkov pod líniovou stavbou – mestskou komunikáciou a na druhej strane, vlastníctvo k tejto líniovej stavbe – komunikácii svedčí mestu. Z hľadiska situácie, ktorá tu je, žalobkyňa nepodnikala s prenájomom nehnuteľnosti pod touto komunikáciou. Mesto nepodnikalo pri vlastníctve tejto

pozemnej komunikácie, i keď prevádzkovanie tejto komunikácie znamená zabezpečovanie verejných potrieb. Je tu zabezpečenie verejných potrieb bez úmyslu podnikateľ v oblasti „miestnych komunikácií“. Preto ani nároky žalobkyne nemožno podriaďiť podľa § 261 ods. 1 a 2 Obchodného zákonníka z hľadiska povahy subjektov zmluvného vzťahu, že by sa to týkalo podnikateľov pri ich podnikateľskej činnosti, kde u mesta nie je možné povedať, že podniká v oblasti miestnych komunikácií a u žalobkyne takisto sa nejedná o podnikanie v oblasti prenájmu nehnuteľnosti pod miestnymi komunikáciami. Z hľadiska povahy týchto subjektov a predmetu podnikania možno konštatovať, že uplatnený nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia je nárokom, týkajúcim sa výkonu vlastníckeho práva u žalobkyne, t.j. žiadanie platenia za užívanie nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobkyne v rozhodnom období február 2013. Nejedná sa o obchodnozväzkový vzťah, kde by platila všeobecná štvorročná premlčacia doba na uplatnený nárok z bezdôvodného obohatenia z dôvodu bezodplatného užívania nehnuteľnosti. Výrok o trovách odvolacieho konania oprel o ustanovenia § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 7 O.s.p. Následne Krajský súd v Prešove samostatným uznesením z 1. októbra 2012 sp. zn. 12 Co 29/2012 žalovanej uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy odvolacieho a dovolacieho konania 763,82 € do rúk právneho zástupcu žalovaného do troch dní. Rozhodol tak podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti uvedeným rozhodnutiam odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa, navrhla ich spolu s rozsudkom súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie z dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. a/ a c/ O.s.p. V dôvodoch (inak pomerne rozsiahleho) dovolania odvolaciemu súdu predovšetkým vytkla nepreskúmateľnosť jeho rozsudku pre nedostatok dôvodov, čím jej postupom odvolacieho súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Poukázala na to, že v rozsudku odvolacieho súdu sa nenachádzajú žiadne dôvody a už vôbec nie presvedčivé, na základe ktorých by bolo možné stotožniť sa so záverom, že v danom prípade sa na strane žalobkyne skutočne nemohlo jednať o podnikateľskú činnosť v oblasti prenájmu nehnuteľnosti pod miestnymi komunikáciami, preto sa žalobou uplatnený nárok netýka podnikateľskej činnosti žalobkyne. Nedostatok dôvodov a nezrozumiteľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu sa prejavuje ďalej v tom, že podľa záverov odvolacieho súdu ani mesto nepodnikalo v oblasti miestnych komunikácií, pričom ako vyplynulo aj z dokazovania a medzi účastníkmi ani nebolo sporné, žalovaný pozemnú komunikáciu používa na zabezpečenie hromadnej dopravy, dopravnej obsluhy a prevádzkovanie informačného systému, vrátane prenájmu reklamných plôch

umiestnených na nehnuteľnosti. Napriek tomu odvolací súd skonštatoval, že aj keď sa prevádzkovaním tejto komunikácie zabezpečujú verejné potreby, nie je možné konštatovať, že zmluvný vzťah vznikol pri zabezpečovaní verejných potrieb. Pokiaľ ide o právne posúdenie veci, tak právny vzťah medzi účastníkmi sa má posúdiť ako obchodný záväzkový vzťah, a teda uplatnený nárok nie je premlčaný, nakoľko bol uplatnený v zákonom stanovenej štvorročnej premlčacej lehote (§ 397 Obchodného zákonníka). Iný záver odvolacieho súdu je vadou nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu konštatoval, že tvrdená námietka dovolateľky o odňatí možnosti konať pred súdom a o porušení jej práva na spravodlivý proces, ku ktorému malo dôjsť nedostatočným odôvodnením rozhodnutia odvolacieho súdu, nie je dôvodná. Poukázal na to, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia je konštantnou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky považovaná za dôsledok a vonkajší prejav tzv. inej procesnej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., ktorá procesná vada je síce relevantným dovolacím dôvodom, sama osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá. Vzhľadom na to, že v posudzovanej veci prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z § 237 O.s.p. a § 238 O.s.p., dovolateľkou uplatnený ďalší dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. nie je opodstatnený a nie je preto potrebné sa zaoberať vecnou stránkou napadnutého rozhodnutia. Pokiaľ dovolanie smeruje aj proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o trovách konania, z ustanovenia § 239 ods. 3 O.s.p. vyplýva, že dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu o trovách konania nie je prípustné. Z uvedených dôvodov žiadal dovolanie odmietnuť a dovolateľku zaviazať na náhradu trov dovolacieho konania žalovanému.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V danom prípade vo veci samej odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovení § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu, alebo ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Nakoľko v prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa (pričom v jeho výroku prípustnosť dovolania nevyslovil, ani nejde o potvrdzujúci rozsudok rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky), je nepochybné, že prípustnosť dovolania žalobkyne z § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. nemožno vyvodiť.

Pokiaľ ide o prípustnosť dovolania žalobkyne proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým rozhodol o trovách konania, táto je výslovne vylúčená ustanovením § 239 ods. 3 O.s.p.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa odvolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p. a § 239 O.s.p., ale zaoberal sa i otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. Ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 238 O.s.p. a § 239 O.s.p. vylúčené. S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti postupu odvolacieho súdu sa odvolací súd osobitne zaoberal otázkou, či dovolateľke bola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Vada konania vymedzená v citovanom ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p. je vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.). Podľa judikatúry európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález z 12. mája 2004 sp. zn. I. ÚS 226/03) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Požiadavky na riadne odôvodnenie rozsudku súdu vo vnútroštátnych podmienkach Slovenskej republiky ustanovuje § 157 ods. 2 O.s.p., podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil; dbá pritom na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Ústavne konformným výkladom ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. pritom treba dospieť k záveru, že s požiadavkami v ňom uvedenými je v rozpore nielen úplný či čiastočný nedostatok (absencia) dôvodov rozhodnutia, ale napr. aj existencia extrémneho nesúladu medzi právnymi závermi súdu a jeho skutkovými zisteniami, resp. prípad, keď právne závery zo skutkových zistení v žiadnej novej interpretácii nevyplývajú a napokon i len všeobecné súhrnné zistenia bez špecifikácie jednotlivých dôkazov, z ktorých mali byť tieto zistenia vyvedené. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vporiada i so špecifickými námietkami účastníka. Porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia právom predvídaným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadných riadnych

alebo mimoriadnych opravných prostriedkov a teda sa mu odníma možnosť konať pred súdom.

Podľa názoru dovolacieho súdu bolo takouto vadou postihnuté i konanie pred odvolacím súdom v prejednávanej veci.

Z odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku je zrejmé, že odvolací súd sa s odvolacími námietkami dovolateľky vysporiadal v zásade len konštatovaním vecnej správnosti napadnutého prvostupňového rozhodnutia s tým, že sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením rozsudku súdu prvého stupňa. Takéto odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu nezodpovedá požiadavke na riadne a presvedčivé odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Uvedený nedostatok nemožno zhojiť ani tým, že takýto procesný postup ustanovenie § 219 ods. 2 O.s.p. odvolaciemu súdu umožňuje, pretože aj v rozhodnutí súdu prvého stupňa absentuje riadne a presvedčivé odôvodnenie skutkových a právnych záverov, z ktorých vychádzal prvostupňový súd pri svojom rozhodovaní. Z odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia predovšetkým nevyplýva, na základe čoho dospel súd prvého stupňa k záveru, že „V konkrétnom súdenom prípade je nepochybné, že predmetom podnikateľskej činnosti žalobcu nie je prenájom nehnuteľností a ani na strane žalovaného pri užívaní predmetnej nehnuteľnosti nemožno hovoriť o podnikateľskej činnosti, a preto nebolo možné podriaadiť úpravu plynutia premlčacej doby obchodnému zákonníku ako špeciálnemu zákonu“. Pokiaľ takto stroho konštatovaný záver prvostupňového súdu prevzal do svojho rozhodnutia aj odvolací súd, ktorý sa v doplnení ďalších dôvodov na zdôraznenie správnosti napadnutého prvostupňového rozsudku prakticky obmedzil iba na viacnásobné zopakovanie toho, čo konštatoval súd prvého stupňa bez toho, aby sa vysporiadal s argumentáciou žalobkyne v odvolaní, je aj jeho rozhodnutie nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu sa nedá zistiť, prečo sa u žalobkyne, ako podnikateľského subjektu zapísaného v obchodnom registri, ktorá má (o.i.) v predmete činnosti aj prenájom nehnuteľností, pokiaľ sa popri prenájme poskytujú aj iné než základné služby spojené s prenájmom, nejedná o podnikanie v oblasti prenájmu nehnuteľností pod miestnymi komunikáciami. Ďalej sa z dovolaním napadnutého rozsudku nedá zistiť, ako vyhodnotil odvolací súd „Nájomnú zmluvu“ uzavretú medzi žalovaným a D., a.s., ako aj zmluvu č. IX. 95/02 o zabezpečení verejnoprospešných služieb – všeobecná údržba mesta P., uzavretú medzi žalovaným a spoločnosťou O., na ktoré žalobkyňa poukazovala už v priebehu prvostupňového konania (s čím sa však prvostupňový súd taktiež nijako nevysporiadal), ale aj

v odvolaní, a to v súvislosti s jej tvrdením, že zo strany žalovaného išlo tak o zabezpečovanie verejných potrieb ako aj vlastnej prevádzky. Úplne nezrozumiteľnú časť odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu tvorí jeho konštrukcia, podľa ktorej na strane žalovaného „je tu zabezpečenie verejných potrieb bez úmyslu podnikat' v oblasti „miestnych komunikácií“...“.

Nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu, majúca sa následok i jeho nepresvedčivosť, prečo sa záväzky z daného sporu neposudzujú podľa Obchodného zákonníka, ale podľa Občianskeho zákonníka, je vadou konania, ktorou sa, ako už bolo uvedené, účastníkovi odníma možnosť riadne konať pred súdom. So zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a sním súvisiace uznesenie odvolacieho súdu o trovách konania, ako i rovnakou vadou postihnutý rozsudok prvostupňového súdu zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 a 3 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 2 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 22. augusta 2013

JUDr. Ľubor Š e b o, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková